

SEDLAK WŁODZIMIERZ – biolog teoretyk, antropolog, paleontolog, ur. 31 X 1911 w Sosnowcu, zm. 17 II 1993 w Radomiu.

Po ukończeniu Seminarium Duchownego w Sandomierzu (1935) pracował jako prefekt w Ćmielowie (1935–1939), w Siennie k. Iłży (1939–1948), w Lublinie (1948–1952) i w Radomiu (1952–1960). Przełomem w jego życiu okazała się decyzja podjęcia studiów na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UMCS (1946–1950). Dzięki wyteżonej pracy ukończył studia uzyskując 2 magisteria: w 1949 z antropologii (*Kręgi izolacyjne parafii Sienna*), w 1950 z pedagogiki (*Psychika młodzieży żeńskiej a koedukacja*), i doktorat (1951) – *Zmienność organizmu jako podstawa biologiczna wychowania* (promotor – M. Ziemnowicz). Aż do 1960 doktorat z przyczyn ideologiczno-politycznych pozostał nie zatwierdzony. W 1960 S. został zatrudniony na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL jako adiunkt. Tu na podstawie rozprawy *Możliwość odtworzenia początków ewolucji organicznej na podstawie komponenta krzemowego* uzyskał habilitację (1966), którą uznano za należącą do zakresu biologii teoretycznej. W konsekwencji utworzono na KUL Katedrę Biologii Teoretycznej, której został kierownikiem – pełnił tę funkcję aż do przejścia na emeryturę w 1982. Przez kolejne 9 lat był kuratorem tej katedry, prowadząc także zajęcia zlecone. Tytuł prof. zwyczajnego uzyskał w 1981. Był oryginalnym i kontrowersyjnym uczonym, a także cenionym kaznodzieją.

Ważniejsze prace S.: *Rola krzemu w ewolucji biochemicznej życia* (Wwa 1967); *U źródeł nowej nauki. Paleobiochemia* (Wwa 1973); *Bioelektronika. 1967–1977* (Wwa 1979); *Homo electronicus* (Wwa 1980, Radom 2005); *Postępy fizyki życia* (Wwa 1984); *Kierunek – początek życia. Narodziny paleobiochemii krzemu* (Lb 1985); *Życie jest światłem* (Wwa 1985, Radom 2004²); *Na początku było jednak światło* (Wwa 1986); *Inną drogą* (Wwa 1988); *Wprowadzenie w bioelektronikę* (Wr 1988); *Technologia Ewangelii* (Pz 1989); *W pogoni za nieznanym* (Lb 1990, Radom 2002²); *Człowiek i Góry Świętokrzyskie* (Warszawa 1993, 1994); *Zagubiony Bóg* (Pz 1996); *Teologia Światła czyli sięganie Nieskończoności* (Radom 1997).

Pisał także kazania, eseje na tematy światopoglądowe i teologiczne, książki autobiograficzne i pamiętniki.

DZIEDZINY BADAŃ. Działalność naukowa S. obejmowała antropologię, archeologię, geologię, paleontologię, badania nad pochodzeniem i ewolucją życia, bioelektronikę, filozofię przyrody, paleobiochemię, paleobiofizykę. Najwcześniej zajął się antropologią kulturową, później uczestniczył w badaniach nad historią kultury materialnej, zwł. starożytnego hutnictwa regionu Gór Świętokrzyskich. Opracował oryginalną rekonstrukcję sposobu wytopu żelaza w dymarkach, odkrył piryty na Łysej Górze i łupki żelaza ze starożytnego wytopu. Interesując się rozwojem geologicznym tych gór, opracował teorię powstania gołoborza łysogórskiego i teorię elektronowo-jonową różnicowania masy Ziemi.

Paleontologia okazała się najbardziej owocnym poznawczo kierunkiem jego zainteresowań badawczych. Przez kilkadziesiąt lat (co roku w miesiącach wakacyjnych) zebrał ponad 3300 okazów skamielin, wydobytych głównie z brekcji piaskowców kwarcytowych okresu kambryjskiego. Odkrył m.in.: 1) prymitywne formy meduzowatych, zbliżonych do dolnokambryjskiego rodzaju *Camptostroma*, 2) dużego mięczaka-ślimaka z rzędu *Archaeogastropoda* i rodzaju *Helcionella*, 3) szczątki nowego rzędu zwierząt *Corallicyathida*, zaliczone do nowej rodziny *Polocyathiformidae* (w tym dwóch zaproponowanych przez S. rodzajów: *Heliomiria* i *Silimorpha* i dwóch przypisywanych tym rodzajom gatunków typowych, tj. *H. cyathiformis* i *S. corallina*). Badania paleontologiczne zaowocowały hipotezą krzemowej biogenezy (tzw. teoria silicydów – 1959), stanowiącą ważki wkład do paleobiochemii.

BIOELEKTRONIKA. Badania nad krzemem wytyczyły kierunki działalności naukowej S., prowadzące do dalszych badań paleontologicznych, geologicznych i paleobiochemicznych. Usiłując znaleźć i wyjaśnić mechanizmy przejścia od silicydów do form węglowych, zainteresował się elektronicznymi własnościami biomateriałów, co zaowocowało powstaniem nowego kierunku biologii teoretycznej – bioelektroniki, z którą S. był jednoznacznie w Polsce identyfikowany. Dzięki intuicji i wyobraźni wysunął najbardziej intrygujące (lub jak uważają niektórzy – obrazoburcze) pomysły naukowe. O ile w paleontologii hipotezy S. opierały się na osobiste znalezionej skamielinach, o tyle koncepcje bioelektroniczne oparte były na podejściu inter- i transdyscyplinarnym do problemów biologicznych, bez

własnych prac eksperymentalnych. Przez reinterpretację i ekstrapolację wyników doświadczalnych znalezionych w literaturze naukowej doszedł do nowych ujęć, obejmujących naturę procesów życiowych, genezę i ewolucję życia. Uwzględniał one elektromagnetyczne oddziaływania pomiędzy środowiskiem a organizmami, a nawet zaangażowanie ich w hipnozie i telepatii. W ramach bioelektroniki wysunął wiele koncepcji: m.in. bioplazmy (jako nowego stanu materii), elektromagnetycznej natury życia i świadomości, „kwantowego szwu życia” (sprzężenia chemiczno-elektronicznego), laserowych procesów biologicznych, bioholografii, elektrostaty (homeostazy elektrycznej), pola biologicznego. Koncepcje te są treściowo od siebie zależne i stanowią podstawę tzw. elektronicznego modelu organizmu i procesów życiowych. S. aplikował je do rozmaitych problemów z zakresu psychologii (natura świadomości, hipnoza, telepatia, joga, stres, pamięć), antropologii (zwł. antropogenezy), ekologii i ochrony środowiska człowieka oraz innych problemów biologicznych i biofizycznych (np. bioelektronika ruchu, bioakustyka kwantowa, abiogeneza). Zarysował paleobiofizykę – nowy kierunek badawczy dotyczący rekonstrukcji rozwoju procesów życiowych na podstawie reliktyw, głównie procesów kwantowych, na submolekularnym poziomie organizacji bioukładów. Wizjonerski i spekulacyjny charakter mają proponowane przez niego nauki: biologia relatywistyczna i biofizyka relatywistyczna.

ASPEKT FILOZOFICZNY BADAŃ. Poglądy S. nie tworzą systemu filozoficznego, lecz są uogólnieniem wyników badań nauk przyrodniczych wraz z ich warstwą implikacji i konsekwencji filozoficznych, których jeszcze nie przeanalizowano i nie zrekonstruowano. Aspekty filozoficzne dotyczą głównie podstaw nauk biologicznych. Większość jego prac wykracza w wielu aspektach poza dotychczasowy paradygmat nauk o życiu. Sposób prezentowania przez niego idei i ich uzasadniania zwykle odbiegał od standardowych schematów prac naukowych, wzbudzając kontrowersje i przeciwstawne oceny. Pomimo że w jego pracach tkwią elementy filozofii przyrody, to jednak on sam nie uważał siebie za filozofa, lecz za biologa-teoretyka, którego celem jest dokonanie syntezy i inspirowanie do fundamentalnych dociekań nad naturą życia. Uchylił się od otwartych deklaracji filozoficznych i zajmowania określonego stanowiska. Wydaje się jednak, że jego koncepcjom (np. Homo electronicus) można przypisać

fizyczny redukcjonizm ontologiczny, a dzięki koncepcji elektromagnetycznej natury życia uchodzić może za nowożytnego reprezentanta „metafizyki światła”.

C. Nowiński, *Bioelektronika i filozofia*, SF 22 (1978) z. 10, 103–110; S. Zięba, *Analiza filozoficzna bioelektronicznej koncepcji życia*, RF 30 (1982) z. 3, 81–95; M. Wnuk, J. Zon, *Książd Profesor Włodzimierz S. (31 X 1911 – 17 II 1993)*, Studia Sandomierskie 6 (1990–1996), 408–433, 438; S. Kajta, *Włodzimierza S. kwantowa teoria życia*, Wwa 1991; M. Wnuk, *Ks. Włodzimierz S. – biografia naukowa*, RF 43 (1995) z. 3, 13–36; E. Struzik, *Bioelektroniczna metafizyka światła Włodzimierza S.*, Folia Philosophica 14 (1996), 91–125; E. Struzik, *Antropologia filozoficzna Włodzimierza S.*, Ka 1997 (mps ArUŚ); M. J. Wnuk, C. D. Bernard, *The Electromagnetic Nature of Life – The Contribution of W. S. to the Understanding of the Essence of Life*, Frontier Perspectives 10 (2001) z. 1, 32–35; E. Struzik, *Od bioelektroniki do antropologii – rozwój problematyki antropologicznej w twórczości Włodzimierza S.*, Folia Philosophica 20 (2002) 141–160; K. Kosowska-Hańderek, *Metafizyczna koncepcja światła Włodzimierza S. (1991–1993)*, Wr 2003; M. Wnuk, *S. wobec zagadnienia genezy życia: Od biochemii krzemu poprzez bioelektronikę do teologii światła*, RF 53 (2005) z. 1, 309–320.

Marian Wnuk